

Aprobat
prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale
nr. 4463 din 26 ianuarie 2016,
modificat și completat prin
hot. CEC nr. 133 din 26 august 2016

REGULAMENT

cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Presentul regulament reglementează accesul neîngrădit și nediscriminatoriu al persoanelor cu dizabilități la procesele electorale.

2. Presentul regulament este întemeiat pe prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13.12.2006, ratificate de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010, Declarația interpretativă a Codului bunelor practici în materie electorală a participării persoanelor cu dizabilități la alegeri, adoptată de Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția), Constituția Republicii Moldova, Codul electoral al Republicii Moldova, Legea nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, Legea nr. 169 din 9 iulie 2010 pentru aprobarea Strategiei de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități (2010–2013), Hotărîrea Guvernului nr. 1025 din 28.12.2012 ”Cu privire la aprobarea Programului Național privind sănătatea mintală pentru anii 2012-2016”.

3. În sensul prezentului regulament expresiile și noțiunile de mai jos au următorul înțeles:
persoană cu dizabilități - persoană cu deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane;

incluziune socială – ansamblu de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sportului, ocrotirii sănătății, informării și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, precum și din alte domenii destinate integrării persoanelor cu dizabilități în societate;

adaptare/acomodare rezonabilă – modificările și ajustările necesare și adecvate, care nu impun un efort disproporționat sau nejustificat atunci când este necesar, pentru a permite persoanelor cu dizabilități să se bucure sau să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului, inclusiv în procesul electoral.

4. În scopul asigurării accesibilității în procesul electoral a persoanelor cu dizabilități Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție, birourile electorale ale secțiilor de votare se vor conduce de următoarele principii:

- a) *principiul adaptării rezonabile* a secțiilor de votare care constă în implementarea ajustărilor necesare și adecvate pentru a permite persoanelor cu dizabilități să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, dreptul de a alege în cadrul procesului electoral;
- b) *principiul reglementării exprese* a dreptului persoanelor cu dizabilități la libera formare a opiniei în condiții democratice cu privire la concurenții electorali (accesul liber la informație);
- c) *principiul protecției muncii, securității și sănătății* în muncă a persoanelor cu dizabilități în cadrul organelor electorale;
- d) *principiul egalității în drepturi* a cetățenilor prin asigurarea unor anumite condiții și mijloace speciale pentru depășirea anumitor bariere ce ar permite persoanelor cu dizabilități să-și exercite drepturile constituționale la vot și de a fi alese;
- e) *principiul garantării exprimării libere a voinței alegătorului (persoană cu dizabilități)* prin care la cererea acestuia să-și poată permite folosirea tehnologiilor de asistență

și/sau să fie asistată la votare de o persoană la propria alegere, în condițiile în care este sigur că persoana aleasă nu exercită o influență necuvenită.

5. Comisia Electorală Centrală promovează neîngrădirea în drepturi, inclusiv asigurarea egalității în drepturile electorale a persoanelor cu dizabilități fizice, mintale și psihosociale în cazul în care nu au fost declarate de instanța de judecată incapabile.

6. Accesul în sediile organelor electorale, inclusiv accesul la muncă a persoanelor cu dizabilități în organele electorale este neîngrădit și nediscriminatoriu.

7. Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție, birourile electorale ale secțiilor de votare stimulează atragerea persoanelor cu dizabilități în activitatea organelor electorale și garantează protecția sănătății și securitatea în muncă a persoanelor cu dizabilități funcționari în organele electorale.

8. Comisia Electorală Centrală recomandă subiecților cu drepturi electorale desemnarea persoanelor cu dizabilități în procesul electoral, monitorizând informația cu privire la numărul persoanelor cu dizabilități desemnați în procesul electoral de către subiecții cu drepturi electorale.

Capitolul II. Sufragiu în condiții nediscriminatorii

9. Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție, birourile electorale ale secțiilor de votare organizează procesele electorale în modul cel mai optim pentru a asigura accesibilitatea persoanelor cu dizabilități la exercitarea drepturilor lor electorale în mod direct, secret și liber exprimat.

10. Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție, birourile electorale ale secțiilor de votare aplică un design universal al documentelor și materialelor electorale, elaborând acest design potrivit ultimelor standarde internaționale în domeniu.

11. Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție, birourile electorale ale secțiilor de votare asigură dreptul persoanelor cu dizabilități la votare asistată în condițiile Codului electoral, astfel încât dreptul acestora de a lua decizii să nu fie limitat.

Capitolul III. Responsabilități

Secțiunea I: Responsabilitatea organelor electorale de a asigura dreptul de a alege și dreptul de a fi ales pentru persoanele cu dizabilități

12. Organele electorale de toate nivelurile, împreună cu organele administrației publice locale asigură adaptarea rezonabilă a secțiilor de votare pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, persoanele în vârstă, inclusiv grupurile cu mobilitate redusă, pentru parcursul ordonat și nediscriminatoriu al acestora.

13. Comisia Electorală Centrală monitorizează amplasarea secțiilor de votare în locuri publice accesibile pentru persoanele cu dizabilități.

14. Comisia Electorală Centrală, în colaborare cu Consiliul Coordonator al Audiovizualului, recomandă concurenților electorali și instituțiilor mass-media utilizarea mijloacelor tehnice speciale de informare, accesibile pentru persoanele cu dizabilități.

15. Comisia Electorală Centrală, în limita posibilităților, va asigura persoanelor cu dizabilități dispozitive speciale adaptate sporirii accesibilității acestora la exercitarea de sine stătătoare a dreptului de vot (buletine în limbaj Braille, rigle, lămpi, lupe etc).

Secțiunea II: Responsabilitatea organelor administrației publice locale de a asigura drepturile electorale pentru persoanele cu dizabilități

16. Organele administrației publice locale se obligă să pună la dispoziția organelor electorale localuri pentru exercitarea drepturilor electorale, care vor fi ușor accesibile pentru

persoanele cu dizabilități locomotorii, cu o bună și funcțională iluminare electrică, inclusiv încălzire în cazul temperaturilor joase.

17. Organele administrației publice locale sînt responsabile pentru amplasarea rampelor la secțiile de votare. Rampele de adaptare rezonabilă destinate persoanelor cu dizabilități trebuie fixate cu ciment sau șuruburi de sol. Rampele semipermanente sunt amplasate pe un postament de ciment sau pămînt și sunt folosite pe termen scurt. Rampele mobile sunt fabricate de obicei din aluminiu și se pot plia pentru a putea fi transportate cu ușurință. Parametrii tehnici ai rampelor sunt următorii:

- a) lățimea minimă a rampei: 90 cm;
- b) panta maximă a rampei: 2,5 cm la fiecare 30 cm de parcurs;
- c) elevația maximă a posteriorului rampei: 75 cm;
- d) distanța minimă între barele rampei și zidul clădirii: 3,75 cm;
- e) barele - obligatoriu instalate de ambele părți ale rampei, la mai puțin de 75 cm înălțime.

Secțiunea III: Responsabilitatea concurenților electorali, instituțiilor media și societății civile de a asigura drepturile electorale pentru persoanele cu dizabilități

18. Partidele, organizațiile social-politice, blocurile electorale și candidații desemnați de către acestea, precum și candidații independenți sunt responsabili de respectarea principiului nediscriminării persoanelor cu dizabilități în cadrul promovării politice și agitației electorale.

Pct. 18 completat prin hot. CEC nr. 133 din 26.08.2016

19. Persoanelor cu dizabilități le este garantat dreptul neîngrădit și nediscriminatoriu de a fi desemnate în calitate de candidați de către concurenții electorali și de a participa pro-activ în procesul electoral.

Pct. 19 modificat prin hot. CEC nr. 133 din 26.08.2016

20. În cadrul campaniilor electorale instituțiile media și membrii societății civile asigură respectarea drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități, precum și accesul statului la informația despre statisticile privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Capitolul VII. Dispoziții finale

21. Interpretarea și implementarea normelor electorale se va efectua în mod prioritar prin favorizarea accesului la drepturile electorale pentru persoanele cu dizabilități.

22. Executarea prezentului regulament se pune în sarcina Comisiei Electorale Centrale, Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral, consiliilor electorale de circumscripție, birourilor electorale ale secțiilor de votare, organelor administrației publice locale, concurenților electorali și instituțiilor mass-media.